

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Moniky Vackové a soudců JUDr., Ing. Dušana Hrabánka a JUDr. Blanky Trávníkové ve věci

žalobců: a) STRABAG Rail a.s., IČ 25429949
sídlem Železničářská 1385/29, 400 03 Ústí nad Labem
zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]
sídlem Jeseniova 2832/26, 130 00 Praha
b) EUROVIA CZ a.s., IČO 45274924
sídlem U Michelského lesa 1581/2, 140 00 Praha
c) Metrostav a.s., IČO 00014915
sídlem Koželužská 2450/4, 180 00 Praha

proti
žalované: Správa železnic, státní organizace, IČ 70994234
sídlem Dlážděná 1003/7, 110 00 Praha
zastoupena advokátem JUDr. [jméno] [příjmení], Ph.D.
sídlem Hvězdova 1716/2b, 140 00 Praha 4

o zaplacení částky 5 190 950,77 Kč, o odvolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. března 2025, č. j. 10 Cm 37/2024-136,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se mění tak, že se žaloba o zaplacení 5 190 950,77 Kč zamítá.
- II. Žalobci jsou povinni nahradit žalované do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jejího zástupce náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 599 316 Kč s tím, že plněním jednoho ze žalobců zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost ostatních žalobců.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem uvedeným v záhlaví soud prvního stupně uložil žalovanému zaplatit žalobcům částku 5 190 950,77 Kč se zákonným úrokem z prodlení 11,75 % ročně z této částky od 10. 3. 2022 do zaplacení (I. výrok), a dále nahradit žalobcům náklady řízení, konkrétně žalobci a) k rukám jeho zástupce náklady řízení 455 931 Kč (II. výrok), žalobci b) náklady řízení 1 200 Kč (III. výrok), a žalobci c) náhradu nákladů řízení 900 Kč (Iv. výrok).

2. Rozhodl takto o žalobě, kterou se žalobci domáhali úhrady zvýšených nákladů, které jim podle jejich tvrzení vznikly v souvislosti s pandemií COVID-19 při provádění díla s názvem „Modernizace trati Veselí nad Lužnicí – Tábor – II. část, úsek Veselí n. L. – Doubí u Tábora, 2. etapa Soběslav – Doubí“ v době od 5. 10. 2020 do 15. 11. 2020.

3. Mezi účastníky nebylo sporu o tom, že žalobci uzavřeli dne 3. 1. 2019 společenskou smlouvu pro podání nabídky na veřejnou zakázku na zhotovení výše specifikovaného díla, ve výběrovém řízení byli úspěšní a žalovaná s nimi dne 25. 6. 2019 uzavřela smlouvu o dílo, jejíž součástí byly i Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem (FIDIC 1999), a to jak obecné podmínky, tak zvláštní podmínky pro stavby Správy železniční dopravní cesty, státní organizace č. j. 78/2017-910-IZD/1. V průběhu provádění prací vypukla epidemie COVID-19 a opakovaně byl vyhlášen nouzový stav. První nouzový stav trval od 12. 3. 2020 do 17. 5. 2020, druhý od 5. 10. 2020 do 11. 4. 2021. Zvýšené náklady žalobců související s prvním nouzovým stavem ve výši 30 112 492,62 Kč, které žalobci žalované oznámili, žalovaná nakonec uhradila. Z nákladů vzniklých v období druhého nouzového stavu v celkové výši 12 440 515,69 Kč jim žalovaná zaplatila pouze 7 249 564,92 Kč za dobu od 16. 11. 2020 do 30. 4. 2021, nezaplacená část za dobu 5. 10. 2020 do 15. 11. 2020 je předmětem tohoto řízení. Žalovaná nezpochybovala vznik těchto nákladů, ani jejich výši, tvrdila však, že je žalobci vůči ní uplatnili pozdě, podle článku 20.1 smluvních podmínek tak nárok na jejich úhradu nevznikl.

4. Soud prvního stupně vyšel z obsahu smluvních podmínek FIDIC, podle jejichž článku 13.7 musí být smluvní cena upravena tak, aby bylo zohledněno zvýšení nebo snížení nákladů vyplývající ze změny v právních předpisech země (včetně zavedení nových právních předpisů a zrušení nebo modifikace existujících právních předpisů) nebo změny v soudním nebo oficiálním úředním výkladu takových právních předpisů provedené po základním datu, která ovlivňuje zhotovitele při plnění závazků podle smlouvy. Dále vyšel z článku 20.1 smluvních podmínek FIDIC, doplněných Zvláštními podmínkami žalované pro stavby (dále též jen „smluvní podmínky“), podle něhož domnívá-li se zhotovitel, že je oprávněn k prodloužení doby pro dokončení anebo dodatečné platbě podle jakéhokoli článku těchto podmínek nebo jinak v souvislosti se smlouvou, musí dát zhotovitel správci stavby oznámení nároku (claimu) popisující událost nebo okolnost, z které claim vyplývá. Oznámení musí být podáno co nejdříve, jak je to prakticky možné, a ne později než 28 dnů po tom, co si zhotovitel skutečnost nebo okolnost uvědomil nebo měl uvědomit. V oznámení musí zhotovitel uvést jednotlivé druhy nároků, které oznamuje, a to vždy s uvedením článku smlouvy, podle něhož mu každý z oznamovaných nároků měl vzniknout. Dodržení postupu podle předchozích odstavců je podmínkou vzniku nároku na prodloužení doby dokončení a jakéhokoliv nároku na dodatečnou platbu. Strany rovněž vyloučily použití ustanovení § 1740 odst. 3, § 1764 až § 1766, § 1799 až § 1800, § 2586 až § 2635 (vyjma § 2629 odst. 2) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen o. z.“).

5. Dále zjistil mimo jiné, že oznámením ze dne 13. 10. 2020 označeným Pod- čl. 8 OP/ZP ve věci vyhlášení nouzového stavu v ČR žalobci oznámili žalované (s odkazem na článek 8.3 smluvních podmínek) pravděpodobné budoucí negativní důsledky související s nouzovým stavem vyhlášeným ode dne 5. 10. 2020 na provádění prací a s tím související dopady na cenu a dobu prací. Sdělili, že nedokáží situaci predikovat, a tedy ani kvantifikovat, jak budou práce a cena ovlivněny, konkrétnější informace budou žalobci průběžně zasílat.

6. Dopisem ze dne 12. 12. 2020 označeným oznámení claimu zhotovitele č. 3 v souladu s články 8.4, 8.5, 8.13, 13.7 a 20.1 žalobci navázali na své oznámení ze dne 13. 10. 2020 a informovali žalovanou o přehledu konkrétních vlivů, které mají dopad na provádění díla (jeho termín a cenu). Finanční nárok ve výši 12 573 718,96 Kč byl vyčíslen dopisem ze dne 23. 9. 2021 (vyčíslení claimu zhotovitele č. 3) paušálně dle usnesení vlády č. 600 ze dne 28. 6. 2021, vyčíslení aktualizováno oznámením zhotovitele č. 135 ze dne 9. 3. 2022 na částku 12 440 515 Kč. Strany se částečně vypořádaly dohodou z 13. 5. 2022, kterou byl označen za nesporný nárok za období od 16. 11. 2020 do 30. 4. 2021 ve výši 7 249 564,92 Kč, nárok za období 5. 10. 2020 do 15. 11. 2020 nebyl vypořádán.

7. Vláda České republiky svým usnesením č. 600 ze dne 28. 6. 2021 směřujícím k minimalizaci dopadů pandemie onemocnění COVID-19 na vybrané stavby dopravní a vodní infrastruktury a stavby s nimi související schválila Závazný pokyn k řešení následků pandemie COVID-19 určený mj. žalované k zajištění poskytování plateb za ztížené podmínky při provádění staveb dopravní a vodní infrastruktury od 5. 10. 2020 do 11. 4. 2021. Podle tohoto usnesení se existence příčinné souvislosti mezi ztíženými podmínkami způsobenými pandemií COVID-19 nebo souvisejícími opatřeními orgánů veřejné moci prokazuje čestným prohlášením zhotovitele. Zmíněný Závazný pokyn k řešení následků pandemie COVID-19 měl zajistit, „zjednodušení administrativních postupů a způsobu stanovení kompenzace...a přispět k omezení nákladných soudních sporů.“ Administrace uplatnění paušalizované kompenzace nákladů měla probíhat podle smlouvy, „zejména pod-článku 20.1 dohodou stran...“ Podle Závazného pokynu dle zjištění soudu prvního stupně dále: „Zhotovitel může navrhnout a správce stavby musí schválit jinou lhůtu pro toto předložení vyčíslení. S ohledem na datum vyhlášení nouzového stavu tento závazný pokyn umožňuje zhotoviteli a správci stavby stanovit lhůtu pro předložení vyčíslení nejpozději do 30. 9. 2021 Zhotovitel, který realizuje práce v období nouzového stavu, je dle smluvních podmínek FIDIC oprávněn vznést claim v souladu s pod- čl. 20 1 ve spojení s pod- čl. 13 smluvních podmínek s tím, že kvantifikace bude provedena způsobem uvedeným v bodě 2 písm. a). Claim bude uhrazen jako část smluvní ceny na základě měsíčních vyúčtování zhotovitele.“

8. Na základě uvedených zjištění dospěl soud prvního stupně k závěru, že žaloba je důvodná. Vymezil se totiž vůči názoru žalované, že žalobci uplatnili svůj nárok podle čl. 20 smluvních podmínek až dopisem ze dne 12. 12. 2020 a že tak všechny nároky předcházející tento dopis o více než 28 dnů platně nevznikly. Svůj názor opřel o ustanovení § 654 odst. 1 o. z., které označil za kogentní a podle něhož právo zaniká jen v případech výslovně stanovených zákonem. Odkázal v té souvislosti na judikaturu vycházející z předchozí právní úpravy, od níž neviděl důvod se odchýlit ani v tomto případě (např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdon 588/97 ze dne 29. 1. 1998, či v rozsudku sp. zn. 21 Cdo 3635/2008 ze dne 22. 9. 2009), v níž Nejvyšší soud dovodil, že ustanovení § 583 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a § 261 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, jsou kogentní normy, že tudíž prekluzivní lhůtu může stanovit pouze zákon. Závěr o dispozitivnosti § 654 odst. 1 o. z. by vedl k vyprázdnění institutu promlčení, resp. jeho možnému obcházení. Z povahy obou institutů je podle soudu prvního stupně nepřijatelné, aby zákon stanovil minimální promlčecí lhůtu 1 rok (§ 630 odst. 1 o. z.), ale umožnil stranám sjednat si prekluzivní lhůtu (tedy lhůtu se závažnějším následkem, než je pouhé oslabení práva při promlčení) v délce 28 dní. Smluvní podmínky FIDIC jsou v bodě 20.1 rozporu s právními předpisy České republiky, a tudíž v této části absolutně neplatné. Odmítl rovněž (opět s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu, konkrétně rozsudek ze dne 10. 3. 2011, sp. zn.

26 Cdo 2171/2009) argumentaci žalované, že úprava obsažená v čl. 20 smluvních podmínek není dohodou o prekluzi již vzniklého práva, ale o tom, že právo, které není včas uplatněno, vůbec nevznikne. Připomněl, že účastníci výslovně v čl. 20 zvláštních podmínek vyloučili aplikaci § 2622 odst. 2 o. z., tj. povinnost zhotovitele včas (bez zbytečného odkladu) oznámit nutnost existence zvýšených nákladů nad rámec rozpočtu, a tedy potřebu zvýšení ceny. Uzavřel, že žalovaný nemá ani smluvní, ani zákonný podklad, pro který by mohl plnění odmítnout.

9. K samotnému obsahu dopisu ze dne 13. 10. 2020 soud prvního stupně doplnil, že žalobci žalovanou informovali o možných negativních důsledcích nouzového stavu již 8 dnů po jeho vyhlášení s tím, že v nejbližší době doplní konkrétní údaje, tj. vliv na cenu díla a dobu jeho realizace, což skutečně učinili dopisem z 12. 12. 2020. Pouhá absence odkazu na čl. 20 v říjnovém dopise sama o sobě nemůže způsobit zánik nároku.

10. Soud prvního stupně konečně zdůraznil též existenci usnesení vlády č. 600 z 28. 6. 2021, který sice řešil především způsob výpočtu zvýšených nákladů, ale sám sebe označil za „právní předpis“ a předpokládal postup účastníků podle čl. 13 a 20.1 FIDIC. Vyjádřil podiv nad tím, že žalovaná tento pokyn nerespektovala.

Poučení:

11. Proti tomuto rozsudku se žalovaná včas odvolala. Namítá nesprávné právní posouzení věci soudem prvního stupně. Lhůta 28 dnů pro uplatnění claimu není lhůtou prekluzivní. Prekluze se vztahuje k uplatnění práva u soudu, nikoli k podmínkám, za nichž lze právo uplatnit u třetí osoby. Článek 20.1 odst. 1 smluvních podmínek upravuje odkládací podmínku (ve smyslu § 548 odst. 2 o. z.) pro vznik nároků tam uvedených, nikoli pro jejich zánik, jako je tomu u prekluze. I kdyby však odvolací soud připustil, že jde o sjednanou prekluzivní lhůtu, nelze dovodit neplatnost tohoto ujednání. Právní úprava o. z. obecně je oproti předchozí právní úpravě založena na principu větší dispozitivnosti, dosavadní judikatura je proto nepoužitelná. Ustanovení § 654 odst. 1 o. z. není kogentní. Nevylučuje totiž dohodu stran, pouze akcentuje v případě zákonné prekluzivní lhůty nutnost výslovné úpravy. Smluvní prekluzi ostatně výslovně upravuje § 2622 odst. 2 o. z., jehož úpravu (princip v ní uvedený) strany fakticky nevyloučily, jen specifikovaly lhůtu pro oznámení změn. Jejich ujednání nemůže být tudíž v rozporu se zákonem. Může-li se navíc osoba svého práva i předem platně vzdát, případně omezit existenci svého práva na určitou dobu (§ 603 o. z.), tím spíše platí, že určité právo může být dohodou stran podrobeno prekluzi. Prekluze a promlčení, jejichž porovnáním argumentoval soud prvního stupně, mají jiný smysl a účel a nelze je zaměňovat.

12. Dále namítá, že dopis žalobců ze dne 13. 10. 2020 není oznámením claimu, ale podle svého obsahu je tzv. předstízným úkonem zhotovitele podle čl. 8 odst. 4 Smluvních podmínek, který v praxi obvykle oznámení claimu může předcházet. V jeho textu není nikde uvedeno, že žalobci uplatňují nárok na dodatečnou platbu, není specifikovaná ani právní kvalifikace, podle níž by jim takový nárok na základě konkrétních negativních vlivů, které by COVID 19 způsobil, měl náležet. Naopak jeho obsah svědčí o tom, že pisatelé vědí, že tento nárok v budoucnu uplatnit mohou a jak to mají udělat. Oznámením claimu je až jejich dopis z 12. 12. 2020

13. Konečně namítá, že závazný pokyn vlády, která má být přílohou jejího usnesení č. 600, není právním předpisem, jde o řídicí akt vlády, který nemá obecnou povahu. Jeho úkolem bylo pouze zjednodušit administrativní postupy při kompenzaci vzniklých nákladů, nikoli upravit podmínky pro vznik jakýchkoli nároků. Vznáší konečně námitku promlčení práva namítat relativní neplatnosti článku 20.1 Smluvních podmínek. Navrhuje rozsudek soudu prvního stupně změnit a žalobu zamítnout.

14. Žalobci považují rozsudek soudu prvního stupně za správný a navrhují ho potvrdit. Připomínají, že čl. 20 Smluvních podmínek označil za smluvně sjednanou prekluzi též Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 23 Cdo 763/2022 Smluvní prekluze však

možná není v důsledku zákonné úpravy § 654 o. z., kterou považují za kogentní, podle níž lze prekluzi sjednat jen tehdy, jestli to zákon výslovně stanoví. Podle důvodové zprávy jde o obdobu § 583 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, na jehož základě Nejvyšší soud rozhodl uvedeným rozsudkem. I kdyby však sporné ustanovení nebylo možné označit za prekluzi, i tak by žalobcům sporný nárok vznikl, protože ho dopisem ze dne 13. 10. 2020 uplatnili včas.

15. Odvolací soud věc projednal podle § 212 a 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“). Skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně tak, jak jsou stručně shrnuta v bodech 3 až 7, považuje za správná, vycházejí ostatně v podstatné části z nesporných tvrzení účastníků. Na tato skutková zjištění odvolací soud v podrobnostech odkazuje, nesdílí však z nich vycházející právní závěr soudu prvního stupně týkající se neplatnosti článku 20.1 smluvních podmínek, ani závěr, že žalobci (pro případ platnosti uvedeného článku) uplatnili svůj nárok na dodatečnou platbu již dopisem z 13. 10. 2020.

16. Odvolací soud si je vědom, že v obdobné věci rozhodl svým rozsudkem ze dne 12. 10. 2021, č. j. 4 Cmo 33/2021-645, dovolání proti němuž bylo odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 23 Cdo 763/2022. Ve zmíněné věci posuzoval obdobné ujednání článku 20.1 (viz bod 4) vycházející z mezinárodně uznávaných smluvních podmínek FIDIC (Fédération International des Ingenieurs-Conseils), podle něhož oznámí-li zhotovitel nárok na dodatečnou platbu správci stavby později než do 28 dnů po tom, co se zhotovitel dozvěděl nebo mohl dozvědět o vzniku události nebo okolnosti, nebude mít zhotovitel nárok na dodatečnou platbu a objednatel bude zbaven veškeré odpovědnosti v souvislosti s nárokem. Tako formulované ustanovení, které je co do svého významu shodné s čl. 20 smluvních podmínek nyní projednávaných, bylo posouzeno jako dohoda o prekluzi (zániku) práva proto, že nebylo uplatněno ve stanovené lhůtě. Stejně je posoudil též dovolací soud.

17. V předchozím řízení uvedené smluvní podmínky tvořily přílohu smlouvy uzavřené před 1. 1. 2014, tj. za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Odvolací soud ve svém předchozím rozhodnutí vycházel z odborné literatury a dosavadní judikatury Nejvyššího soudu, podle níž prekluze upravená v § 583 obč. zák., použitelném též pro oblast obchodních závazkových vztahů (srov. § 1 odst. 2 obch. zák.), byla připuštěna pouze v případech stanovených zákonem, dohodu účastníků o prekluzi zákon nepřipouštěl. Nyní posuzovaná smlouva však byla uzavřena již za účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále opět jen, o. z.), který je založen na principu takřka absolutní smluvní volnosti.

18. Soud prvního stupně dovodil, že v daném případě je smluvní volnost účastníků omezena ustanovením § 654 odst. 1 o. z., od něhož se strany nemohou podle § 1 odst. 2 o. z. odchýlit, protože jim to zákon výslovně zakazuje. Odvolací soud tento názor nesdílí. Zákon totiž, jak je zřejmé ze systematického uspořádání promlčení a prekluze jako právních důsledků spojených s během času, vychází z toho, že se práva obecně promlčují, nejsou-li včas vykonána (§ 609 a násl. o. z.), mají-li však z téhož důvodu prekludovat (zaniknout), musí to být výslovně uvedeno v zákoně (§ 654 odst. 1 o. z.) Dohodu o tom, jaký bude mít běh času vliv na právní poměry stran smluvního vztahu, však zákon tímto ustanovením nevylučuje, se zánikem práv a povinností v důsledku plynutí času obecně počítá (§ 603 o. z.), dokonce institut obdobný tomu, který je předmětem sporu, upravuje v ustanovení § 2622 odst. 2 o. z., podle něhož zaniká nárok na zvýšení ceny díla, není-li, bez zbytečného odkladu“ objednateli oznámeno nutné překročení rozpočtované ceny. Smysl a účel ustanovení § 654 odst. 1 občanského zákoníku nebrání dohodě stran o tom, že právo vzniklé z jejich závazkového vztahu zanikne, jestliže věřitel v jimi sjednané lhůtě toto právo ujednaným způsobem neuplatní. Toto ustanovení není právní normou absolutně kogentní (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 387/2016, uveřejněné pod č. 10/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

19. Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014, uveřejněném pod číslem 43/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vysvětlil, že i v případě nedodržení

zákonem stanovené formy právního jednání (stejně jako v případě rozporu obsahu právního jednání se zákonem podle § 580 odst. 1 o. z.) je právní jednání podle § 582 odst. 1 věty první o. z. neplatné pouze tehdy, vyžaduje-li to smysl a účel právní normy. Odvolací soud, obecně vzato, neshledal důvod, pro který by sporná dohoda měla být neplatná. Nepříčí se totiž dobrým mravům, ani neodporuje smyslu a účelu zákona (§ 580 odst. 1 o. z.), pokud by tomuto tak bylo, pak by jistě jí obdobná ustanovení součástí zákona nebyla (např. již zmíněný § 2622 odst. 2, nebo též § 2612 odst. 1 o. z.). Jinak řečeno, není myslitelné, aby právě sporná dohoda byla se zákonem, resp. jeho smyslem a účelem, v rozporu, když stejné důsledky v rámci téhož typu smlouvy (tj. smlouvy o dílo) zákon v obdobných situacích výslovně předpokládá. Z uvedeného vyplývá, že není důvod uvažovat ani o relativní neplatnosti bodu 20.1 dohody, tudíž není třeba se zabývat (k návrhu odvolatelky) ani otázkou promlčení práva relativní neplatnost namítnout. Z uvedeného logicky vyplývá rovněž, že sporné ujednání nemůže být absolutně neplatné podle § 588 o. z., protože v souvislosti s ním zcela jistě nelze uvažovat o zřejmém narušení veřejného pořádku (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020).

20. Odvolací soud tudíž dospěl k závěru, že účastníci jako podnikatelé mající ve vztahu rovné postavení uzavřeli platnou dohodu zahrnující též článek 20.1 smluvních podmínek, kterou se žalobci zavázali pro případ, že jim vzniknou smlouvou předpokládané nároky, uplatnit je způsobem ve zmíněném článku podrobně upraveným, tj. v dohodnuté lhůtě (jinak jejich nároky zaniknou) specifikovat jednotlivé druhy nároků, které uplatňují, vždy s uvedením konkrétního ustanovení smlouvy. Smyslem této podrobné úpravy jistě nebylo lpět na formálním postupu, ale předejít případným sporům o druh uplatněného nároku. Z obsahu claimu mělo být tedy zcela jasné, o jaký nárok plynoucí ze smlouvy zhotoviteli konkrétně jde a že ho vůči objednateli (prostřednictvím správce stavby) skutečně uplatňuje, případně v jaké výši.

21. Obsahem dopisu z 13. 10. 2020, jak z jeho nadpisu i textu výslovně vyplývá, je oznámení zhotovitele podle čl. 8 smluvních podmínek avizující, „pravděpodobné budoucí negativní důsledky“ vyhlášení nouzového stavu v souvislosti s pandemií COVID-19, „na provádění prací na díle a s tím souvisejícími dopady na smluvní cenu a případně také na smluvní doby“. Zhotovitel sděluje správci stavby, že ho o případných negativních dopadech vlivu nemoci COVID-19 na provádění díla bude průběžně informovat a je připraven oznámit, „jaký přímý vliv budou mít“ na provádění díla, resp. zhotovitelovy závazky ze smlouvy.

22. Dopis z 12. 12. 2020 je nadepsán Oznámení claimu Zhotovitele č. 3 v souladu s podčlásky 8.4, 8.5, 8.13, 13.7 a 20.1 smluvních podmínek. Jeho obsahem je výslovně správci stavby adresované, oznámení vzniku nároku“ na dodatečnou platbu, na prodloužení doby pro uvedení do provozu, na prodloužení doby pro dokončení a nároku na prodloužení doby pro splnění postupného závazného milníku. Dopisem z 23. 9. 2021 nároky, které uplatnil claimem č. 3, zhotovitel vyčíslil.

23. Ze samotného textu uvedených listin je podle názoru odvolacího soudu zcela zjevné, že prvním z nich, tedy dopisem z 13. 10. 2020, žalobci tak, jak jim to ukládá článek 8. 3 smluvních podmínek, oznámili správci stavby pravděpodobné budoucí události, které mohou negativně ovlivnit práce, zvýšit smluvní cenu, případně zpozdit provádění díla. Tímto dopisem žalobci v souladu se smlouvou splnili svoji oznamovací povinnost ve vztahu ke správci stavby, neuplatnili jim však žádný nárok ze smlouvy plynoucí. To učinili až oznámením claimu č. 3, tj. dopisem z 12. 12. 2020 tak, jak předpokládalo ujednání obsažené pod bodem 20.1 smluvních podmínek.

24. Nad rámec uvedeného zbývá jen dodat, že usnesení Vlády České republiky č. 600 ze dne 28. 6. 2021 (viz bod 7 shora) jako řídicí akt vlády není způsobilé zakládat ani měnit soukromoprávní vztahy. Ostatně nebylo to ani jeho ambicí. Jeho smyslem bylo pouze usnadnit administraci již vniklých a řádně uplatněných nároků, tj. dát možnost určitým subjektům s účastí státu proplatit i takové náklady, které jim jejich smluvní partneri prokázali (oproti obvyklým

postupům) jen zjednodušeným způsobem, a akceptovat pozdější lhůty pro vyčíslení jednotlivých nároků, nikoli však pro jejich uplatnění.

25. Odvolací soud tedy, jak z uvedeného plyne, akceptoval argumentaci žalované obsaženou v jejím odvolání. Ztotožnil se s tím, že žalobcům náleží jimi v dopise z 12. 12. 2020 uplatněný nárok, který jim již nesporně byl vyplacen, tj. nárok za období následující po 28. dni, který předcházel uvedenému datu, nenáleží jim však nárok za dřívější období, protože nebyl uplatněn včas. Odvolací soud z uvedených důvodů rozsudek soudu prvního stupně podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil a žalobu zamítl.

26. O nákladech řízení před soudy obou stupňů bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovaná měla v řízení úspěch, náklady jí vznikly za zastoupení advokátem a dále zaplacením soudního poplatku ve výši 259 548 Kč za podané odvolání.

27. Odměna advokáta byla určena podle ust. § 7 a § 8 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, podle něhož činí sazba odměny za jeden úkon právní služby z tarifní hodnoty 5 190 950,77 Kč částku 29 100 Kč. V řízení před soudem prvního stupně učinil zástupce žalované celkem 7 úkonů právní služby podle § 11 odst. 1 advokátního tarifu, které odvolací soud považuje za účelné (převzetí a příprava zastoupení, vyjádření k žalobě z 20. 11. 2024, nahlížení do spisu 20. 9. 2024 a dne 10. 3. 2025, účast na jednání 18. 3. 2025, závěrečný návrh, účast na jednání 25. 3. 2025, při němž byly předneseny též závěrečné návrhy, nikoli tedy pouze vyhlášen rozsudek). Zástupce žalované učinil dále jeden úkon právní služby svou povahou nejblíže (viz § 11 odst. 3 advokátního tarifu) úkonům podle § 11 odst. 2 písm. c) advokátního tarifu, totiž vyjádření 18. 1. 2024 k věcné příslušnosti soudu, které není vyjádřením ve věci samé, náleží za něj pouze polovina odměny. Co se týče nahlížení do spisu, považuje odvolací soud za účelné jedno nahlížení v období jednoho roku, v jehož průběhu se řešila (pouze) věcná příslušnost soudu (žalovaná tedy právem zkoumala, co se v řízení děje), a dále nahlížení před jednáním věcně příslušného soudu.

28. V odvolacím řízení učinila žalovaná celkem 3 účelné úkony právní služby, totiž podala odvolání, písemně reagovala na vyjádření protistrany a zúčastnila se jednání odvolacího soudu. Z průběhu řízení ve fázi řízení odvolacího nevyplývala nezbytná potřeba nahlížet do soudního spisu, jestliže se spor vedl již pouze o právní posouzení věci, veškeré argumenty opakovaně zazněly, žalovaná strana je z vyjádření žalobců znala a ti ani žádné novoty ve svém vyjádření neavizovali.

29. Výše odměny za řízení před oběma soudy je celkem 10,5 x 29 100 Kč, tj. 276 450 Kč, k ní byl připočten celkem 11x tzv. režijní paušál podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a to ve výši 4x 300 Kč za úkony učiněné do 31. 12. 2024, a 7x po 450 Kč za úkony učiněné po tomto datu. S připočtením 21% daně z přidané hodnoty 58 968 Kč podle § 137 odst. 3 písm. a) o. s. ř. počítané ze součtu uvedených položek, a s připočtením soudního poplatku 259 548 Kč za odvolání je celková výše nákladů v souvislosti s tímto řízením účelně vynaloženými žalovanou 599 316 Kč

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 236 a násl. o. s. ř., k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně.

Praha 25. března 2025

JUDr. Monika Vacková
předsedkyně senátu